

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **A. G.**, zast. JUDr. Petrem Knoblochem, advokátem v Plzni, Husova 17, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. května 2005, č. j. 60 Az 26/2005 – 32,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**
- III.** Odměna advokáta JUDr. Petra Knoblocha **se určuje** částkou 2150 Kč, která mu bude vyplacena z účtu NSS do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce jako stěžovatel včas podanou kasační stížností brojí proti rozsudku Krajského soudu v Plzni shora označenému, jímž byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 2. 2005, č. j. OAM-117/LE-B01-B03-2005. Tímto rozhodnutím žalovaného byla zamítnuta žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal stěžovatel dne 15. 2. 2005 žalobu, která byla rozsudkem Krajského soudu v Plzni jako nedůvodná zamítnuta.

V podané kasační stížnosti, doplněné ustanoveným právním zástupcem stěžovatele, stěžovatel uplatňuje důvody vymezené § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.) a namítá, že žalovaný příliš úzce vyložil § 12 - § 14 zákona o azylu. Stěžovatel uvedl při pohovoru vedeném žalovaným i ve své žádosti o udělení azylu, že se již nemůže vrátit na Ukrajinu, neboť v minulosti byl vedoucím pracovníkem ve vojenském podniku, když po rozpadu Sovětského svazu odmítl vstoupit do zkorumpovaných struktur ovlivňovaných určitými společenskými skupinami, které při svých jednáních využívají tzv. mafiánských praktik. Z tohoto důvodu byl stěžovatel nucen opustit své dosavadní zaměstnání a vzhledem k provázanosti státního aparátu s mafiánskými skupinami se mu naprosto nedařilo získat nové zaměstnání. Dalším důvodem, proč stěžovatel nemohl získat zaměstnání, je dle jeho názoru jeho příslušnost k církvi S. J., proto byl dle jeho přesvědčení vystaven šikanóznímu jednání ze strany úřadů. Členové církve S. J. stěžovateli na území ČR značně pomáhali. Stěžovatel má zato, že v případě jeho návratu na Ukrajinu by byl vystaven nové perzekuci a úřednické šikaně vzhledem k tomu, že v ČR žádal o azyl. Stěžovatel vyzdvihuje vlastní beztrestnost za dobu pobytu na území ČR, zdůrazňuje, že o azyl nežádal pouze v souvislosti s hrozícím vyhoštěním, ale žádost o udělení azylu podal s určitým časovým odstupem od jeho vstupu na území ČR z důvodu psychických potíží, které mají své kořeny v zážitcích s úřednictvem na Ukrajině v době po rozpadu Sovětského svazu. Stěžovatel má zato, že je u něj dán důvod k udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť se odmítl začlenit do sociální skupiny, která je ovlivňována a řízena zločineckými strukturami, když právě z tohoto důvodu nemohl stěžovatel například získat nové zaměstnání. Stěžovatelův domovský stát toleruje situaci, kdy některé složky obyvatelstva nerespektují normy stanovené v zákonech dané země, a stěžovatel byl tedy vystaven diskriminačním činům, které v tomto kontextu je možno takové jednání považovat za pronásledování, neboť orgány veřejné správy takové jednání tolerují nebo nejsou schopné zajistit účinnou ochranu.

Stěžovatel dále považuje dokazování žalovaného za nedostatečné a na základě zjištěného skutkového stavu stěžovatelovu žádost o udělení azylu zamítl, aniž by zkoumal stěžovatelova tvrzení o diskriminaci a perzekuci jeho osoby, když stěžovatel má v současné době jen velmi omezené možnosti k opatření důkazů podporujících jeho tvrzení.

Stěžovatel navrhuje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, zrušení napadeného rozhodnutí Krajského soudu v Plzni a vrácení věci tomuto soudu k novému projednání.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil v tom smyslu, že odkazuje na správní spis a nepodporuje přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti. Žalovaný trvá na svém názoru, že stěžovatel neuvedl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Stěžovatel nijak nepopřel, že o azyl požádal až po vyhoštění z ČR, které mu bylo uděleno opakovaně, když na území ČR ilegálně pobýval a pracoval. Stěžovatelovo tvrzení o obavách z administrativní šikany orgánů domovské země, dozví-li se, že v ČR požádal o azyl, je nedůvodné proto, že ČR údajně o žádosti o azyl do zahraničí nesdílí. V ostatních kasačních důvodech stěžovatel opakuje námitky, které jsou náležitě vypořádány napadeným rozsudkem. Žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Z obsahu předloženého spisu soudního a správního vyplývá, že stěžovatel požádal o udělení azylu dne 31. 1. 2005 v Balkové, jelikož dne 30. 1. 2005 mu bylo sděleno zahájení správní řízení ve věci správního vyhoštění Policií ČR (Oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Praha, odbor pátrání a kontroly pobytu) a v rámci pohovoru k důvodům

žádosti o udělení azylu na území ČR, konaného dne 2. 2. 2005, mimo jiné vyplynulo, že na území ČR stěžovatel vstoupil již v květnu roku 1999, avšak žádost o udělení azylu podal až když s ním bylo zahájeno druhé řízení o správním vyhoštění, tedy poté, co mu bylo doručeno správní vyhoštění v červnu roku 2004. V podání žádosti o azyl mu nikdo nebránil.

Žalovaný ve svém rozhodnutí uvedl, že důvodem žádosti o udělení azylu stěžovatele byl záměr vyhnout se hrozícímu vyhoštění, tedy návratu do vlasti. Skutečnosti, které stěžovatel uvedl již v žádosti o udělení azylu, mu byly známy již dříve a v podání žádosti o udělení azylu na území ČR mu v této době nebránily žádné objektivní skutečnosti.

Krajský soud v Plzni se po projednání věci v rozsudku ztotožnil se závěry žalovaného a další žalobní body stěžovatele (porušení § 12 a § 14 zákona o azylu) míří na výrok, který není součástí napadeného rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu § 103 odst. 1 zákona písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Tvrzená nezákonnost, jak ji stěžovatel namítá v kasační stížnosti, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Z rozsudku krajského soudu napadeného kasační stížností je zřejmé, že se jmenovaný soud zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě, přičemž byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 1 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě,

jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona ve znění platném v době rozhodování správního orgánu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považovalo ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

V dané věci stěžovatel ve správním řízení netvrdil, že by byl v domovském státě vystaven jakýmkoli výhrůžkám, pronásledování ani diskriminaci, což dokladuje správní spis na č. l. 16, resp. 17, kde jsou uvedeny důvody stěžovatele k žádosti o udělení azylu, rovněž v Protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území ČR ze dne 23. 2. 2004, založeno na č. l. 21 správního spisu. Aby obava z útlu mohla být považována za důvod, pro který lze udělit azyl ve smyslu ust. § 12 cit. zákona, musí mít tato činnost charakter pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona a toto pronásledování se musí uskutečňovat z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Pokud jde o první podmínku, útlak může být považován za pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona, pokud je podporován či trpěn úřady v domovském státě. Stěžovatel v průběhu správního řízení netvrdil výskyt výhrůžek ze strany samotných orgánů státní správy. Jak soud I. stupně správně konstatoval, žalovaný se úplně a řádně vypořádal se situací stěžovatele - a konstatoval, že nebylo prokázáno, že by se stěžovatel stal nepohodlným státním orgánům Ukrajiny, či byl jimi pronásledován – stěžovatel ostatně nebyl prakticky politicky činný.

K aplikaci ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu je nucen Nejvyšší správní soud připomenout, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. k) zákona, totiž, podat žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve, jde o důvody, které jsou pro udělení azylu nerozhodné. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Zamítl-li správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu, postupoval v souladu se zákonem. Nepříslušelo-li o relevantních důvodech pro udělení azylu rozhodovat správnímu orgánu, nemohla být tato skutečnost přezkoumávána ani soudem. Rozhodnutí žalovaného i kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem.

Poskytnutí azylu zákon nepodmiňuje pouhým rozhodnutím cizince požádat o azyl, ale vedle projevu vůle se vyžaduje splnění zákonem vymezených předpokladů, bez nichž nemůže být žádost úspěšná. Z hlediska výkladu § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu v souvislosti s § 12 zákona o azylu se proto soud plně ztotožňuje s názorem vysloveným žalovaným ve svém rozhodnutí, a sice že žalobce ač objektivně mohl o udělení azylu požádat dříve, vstoupil od azylového řízení s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění, když již jedno správní vyhoštění stěžovatel obdržel a o druhém bylo řízení zahájeno. Soud konstatoval, že žalovaný si opatřil zcela dostačující množství podkladových zpráv pro posouzení situace stěžovatele v zemi původu, soud neshledal žádného věcného ani procesního pochybení žalovaného při jeho rozhodování.

Námítky stěžovatele stran „mafíánských“ praktik zkorumpovaných struktur a jejich provázanosti se státním aparátem, ani sympatizování s církví S. J. jako podnět k šikanóznímu jednání ze strany úřadů nebylo tedy možné v tomto řízení posuzovat, a to z důvodů uvedených shora.

Nejvyšší správní soud tak neshledal námítky stěžovatele spočívající v nezákonnosti a nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení za důvodné.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud důkazní materiál, jinak dostačující k učiněnému správnímu skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správního skutkového závěru. Takové vady řízení však nebyly shledány. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování a je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pro udělení azylu vycházel. Ze spisového materiálu bylo rovněž zjištěno, že stěžovatel nebyl nikterak krácen na svém právu seznámit se s podklady pro rozhodnutí, vyjádřit se k nim a navrhnout jejich doplnění. V rámci protokolu o pohovoru k žádosti o azyl byla stěžovateli poskytnuta informace o všech pramenech, z nichž správní orgán vycházel, s možností se k tomu vyjádřit. Nejvyšší správní soud proto ani této kasační námitce nepřisvědčil.

Soud I. stupně byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 1 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku, které stěžovatel uvedl, přičemž vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Ovšem nad rámec a pouze vzhledem k pokřivenému vnímání pojmu sociální skupiny ze strany stěžovatele soud připomíná, jak již dříve vyložil, že zákon o azylu pojem „příslušnosti k určité sociální skupině“ dále nerozvádí. Tento termín se objevuje v článku 1 odst. A bod 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. 7. 1957 (Ženevské konvence) a ani tam není upřesněn. Lze však vyjít z praxe soudních rozhodnutí, která se vyčlenila do dvou přístupů, jeden představuje tzv. chráněnou charakteristiku, druhý pak přístup sociální percepce. Prvý klade důraz na nezměnitelnou charakteristiku pro člověka natolik zásadní, že by se jí neměl být nucen vzdát, totiž vrozená (např. pohlaví, etnická příslušnost) nebo nezměnitelná z jiných důvodů (např. historických, povolání, stav). Takto byly generovány např. sociální skupina rodiny, žen, homosexuálů. Se stejným výsledkem přichází i druhý přístup, který zjišťuje, zda skupina je spojena s určitou charakteristikou, která ji identifikuje nebo ze společnosti vyděluje. Ovšem důsledkem těchto dvou přístupů nemusí být vždy shodný náhled tam, kde je sociální skupina charakterizována skutečností, která není

vrozená či pro lidskou důstojnost zásadní, např. určitého povolání nebo sociální třídy. Především však role pronásledování není definičním prvkem, jež určuje sociální skupinu, byť fakt pronásledování pomůže k tomu, aby určitá skupina lidí byla jako zvláštní sociální skupina vnímána, resp. může takovou skupinu i vytvořit. Není pak zapotřebí, aby se členové určité sociální skupiny znali, nemusí se vzájemně stýkat ani tvořit soudržnou skupinu. Určitá sociální skupina je tedy skupina osob sdílející objektivně společnou charakteristiku nebo je alespoň takto společností vnímána. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotýčných osob; riziko pronásledování tuto charakteristiku nepředstavuje (srov. doporučení v oblasti poskytování mezinárodní ochrany - HCR/GIP/02/02 ze 7. 5. 2002). V tomto kontextu nelze rozhodně hovořit o sociální skupině „která je ovlivňována a řízena zločineckými strukturami, když právě z tohoto důvodu nemohl stěžovatel například získat nové zaměstnání“; jde o zcela chybné uchopení tohoto institutu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že nebyly zjištěny vytýkané vady správního řízení, pro které měl soud I. stupně napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Pokud se po přezkoumání rozhodnutí správního orgánu v intencích soudního řádu správního, onen soud ztotožnil se závěry obsaženými v rozhodnutí žalovaného, když tyto závěry shledal správnými, nezbylo mu, než žalobu proti rozhodnutí správního orgánu zamítnout.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Nejvyšší správní soud vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, naopak negativní rozhodnutí by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává. Soudem ustanovenému advokátovi byla odměna stanovena podle § 7, § 9 odst. 3 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění vyhl. č. 68/2003 Sb. ve výši 2150 Kč /2 úkony: dle § 11 odst. 1 písm. b) první porada, převzetí, příprava věci, je-li zástupce ustanoven soudem, písm. d) písemné podání ve věci samé – doplnění kasační stížnosti a náhrady hotových výdajů 2 x 75 Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky/.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. října 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu